

Manuál Kabinetu Nového Zélandu

(výťah)

Generální guvernér

Úřad generálního guvernéra

1.5 Generální guvernér je zástupcem panovníka na Novém Zélandu. Kancelář generálního guvernéra je úřad generálního guvernéra Nového Zélandu 1983 (zřízen patentem panovníka Letters Patent). Generálního guvernéra jmenuje panovník Nového Zélandu na radu předsedy vlády Nového Zélandu

Výkon pravomocí a funkcí Kanceláře generálního guvernéra

1.14 Kancelář generálního guvernéra je apolitická. Podle konvence se generální guvernér vyhýbá zapojení do stranické politiky vlády, přestože má nedílnou roli ve formálních vládních procesech.

1.15 Jako členové výkonné rady (Executive Council) jsou ministři koruny (Ministers of the Crown) odpovědnými poradci generálního guvernéra. Při výkonu pravomocí a funkcí úřadu jedná generální guvernér, stejně jako panovník, na radu těchto ministrů. Tato rada je nabízena buď na fóru Výkonné rady, nebo přímo generálnímu guvernérovi poskytuje předseda vlády nebo jiný ministr koruny. Podle konvence generální guvernér jedná podle doporučení ministrů, pokud si vláda dne zachovává důvěru Sněmovny
reprezentantů.

1.16 Podobně generální guvernér jedná na doporučení předsedy vlády, pokud vláda přikáže důvěře sněmovny a předseda vlády si zachovává podporu jako vůdce této vlády

Výkonná rada (Executive Council)

Pravomoci

1.21 Výkonná rada, která byla vytvořena patentem panovníka, je nejvyšším formálním vládním nástrojem. Je to instituce, jejímž prostřednictvím vláda kolektivně a formálně radí generálnímu guvernérovi.

1.22 Akce generálního guvernéra v Radě vyžaduje dva prvky:

- a) doporučení ministra nebo ministrů (tj. člena nebo členů výkonné rady); a
- b) doporučení a souhlas Výkonné rady, že generální guvernér v Radě jedná v souladu s doporučením ministra

Členství ve výkonné radě

1.25 Generální guvernér předsedá výkonné radě, ale není jejím členem.

1.26 Po sestavení vlády jmenuje generální guvernér kandidáta na předsedu vlády za člena výkonné rady a poté podepíše příkaz ke jmenování předsedou vlády.

1.27 Po svém jmenování předseda vlády radí generálnímu guvernérovi při jmenování dalších členů

Výkonné rady. Po jmenování výkonné rady je svoláno zasedání rady a členové rady skládají přísahy nebo potvrzení stanovená v zákoně o přísahách a prohlášeních z roku 1957.

1.28 Členové výkonné rady musí být členy parlamentu, jak je stanoveno v ústavním zákoně z roku 1986 (s výjimkou některých přechodných situací - viz odstavec 1.31 a oddíl 6 ústavního zákona). Ministři odvozuji svoji pravomoc radit panovníkovi a jeho zástupci z jejich členství ve výkonné radě. Všichni ministři koruny jsou proto členy výkonné rady, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou členy kabinetu. Podtajemníci parlamentu nejsou členy výkonné rady.

Předseda vlády/premiér (Prime Minister)

Role

2.3 Předseda vlády je hlavou vlády. Funkce a pravomoci předsedy vlády se časem vyvíjely. Neexistuje žádné zákonné ustanovení, které by představovalo úřad předsedy vlády nebo definovalo jeho roli.

2.4 Předseda vlády má několik klíčových ústavních rolí. Předseda vlády je hlavním poradcem panovníka a jeho zástupce, generálního guvernéra, dokud má vláda důvěru parlamentu a dokud si premiér zachovává podporu jako leader této vlády.

2.5 Podle ústavní konvence je formální komunikace s panovníkem věcí předsedy vlády. Předseda vlády radí panovníkovi v hmotněprávních věcech: například jmenování nového generálního guvernéra, změny patentu, které tvoří úřad generálního guvernéra Nového Zélandu 1983 (patent na dopisy), a udělování královských vyznamenání.

2.6 Samotný předseda vlády má právo radit generálnímu guvernérovi v následujících záležitostech:

- a) jmenování, odvolávání nebo přijímání rezignace ministrů;
- b) rozpuštění parlamentu a vyhlášení všeobecných voleb.

2.7 Předseda vlády je také hlavou vlády. Tato role zahrnuje úkol sestavit a udržovat vládu, která v systému poměrného zastoupení bude často zahrnovat spolupráci s jinými stranami. Předseda vlády určuje rozdělení portfolia a ministerské pořadí s přihlédnutím k praktickým a politickým úvahám.

.8 Předseda vlády určuje název a rozsah každého portfolia - tj. oblast činnosti portfolia; právní předpisy spravované v rámci portfolia; oddělení (útvary), subjekty Koruny a další organizace vykazující v rámci portfolia; a (v případě potřeby) příslušné hlasování nebo prostředky v rámci hlasování.

2.9 Jako předseda kabinetu předseda vlády schvaluje program, vede schůze a je konečným arbitrem postupu kabinetu. Předseda vlády stanoví mandát a členství ve výborech vlády.

2.10 Předseda vlády hraje důležitou roli při udržování a koordinaci vlády tím, že dohlíží na obecné politické směřování vlády.

2.11 Předseda vlády má obvykle celkovou ministerskou odpovědnost za záležitosti národní bezpečnosti a zpravodajských služeb a může mít i jiná portfolia.

2.12 Ministerské a výkonné povinnosti předsedy vlády jsou odděleny od vedoucí role ve vlastní politické straně a ve správní radě předsedy vlády.

Místopředseda vlády (Deputy Prime Minister)

2.13 Pokud předseda vlády není k dispozici nebo není schopen vykonávat statutární nebo ústavní funkce a pravomoci úřadu, může tyto pravomoci a funkce v případě potřeby vykonávat místopředseda vlády.

2.14 Jako úřadující předseda vlády může místopředseda vlády vykonávat další funkce a pravomoci předsedy vlády po konzultaci (je-li to vhodné a možné) s předsedou vlády.

Zákonná pravomoc ministrů jednat za ostatní ministry

2.21 Oddíl 7 ústavního zákona stanoví, že jakoukoli funkci, povinnost nebo pravomoc kteréhokoli ministra koruny může vykonávat kterýkoli člen Výkonné rady. (Výjimkou je situace, kdy kontext vyžaduje jinak; například viz odstavce 4.10 - 4.11 o funkcích úředníka generálního prokurátora.) Část 7 zákona poskytuje flexibilitu při provádění ministerských funkcí. Například:

a) pokud jsou ministři v zámoří, jsou indisponovaní nebo jsou dočasně nedostupní, mohou za ně jednat jiní ministři (včetně podpisu vládních dokumentů a dalších úředních dokumentů) (viz odstavce 2.41 - 2.45);

b) pokud je v portfoliu dočasně volné místo, může předseda vlády požádat ministra, aby vykonával odpovědnost portfolia, dokud nedojde k formálnímu jmenování;

c) je-li zrušen ministerský titul (jak je stanoven v právních předpisech), může předseda vlády povolit ministrovi s jiným titulem vykonávat všechny ministerské funkce a pravomoci týkající se zrušeného titulu, jak je stanoveno v těchto právních předpisech (s výhradou jakéhokoli zákonné ustanovení zabráňující takové změně) (viz odst. 2.34 písm. d)).

Ministři kabinetu, ministři mimo vládu a státní ministři

2.28 Předseda vlády určuje velikost a počet členů kabinetu. I když jsou všichni ministři členy výkonné rady (viz kapitola 1), nejsou to obvykle všichni členové kabinetu. Ministři, kteří jsou členy kabinetu, se účastní schůzí kabinetu. Jsou členy jednoho nebo více výborů kabinetu a mohou se případně zúčastnit dalších.

2.29 Ministři mimo kabinet mají plnou právní moc jako ministři a mohou být jmenováni do úplných portfolií. Mají stejnou roli, povinnosti a odpovědnosti jako ministři v kabinetu a jsou také vázáni zásadou kolektivní odpovědnosti (viz odstavce 5.24 - 5.31). Nezúčastňují se kabinetu, ale se souhlasem předsedy vlády se mohou zúčastnit konkrétních položek týkajících se jejich portfoliových zájmů. Obvykle jsou členy jednoho nebo více výborů vlády a případně se účastní dalších výborů.

2.30 Ministři uvnitř nebo vně kabinetu mohou být jmenováni do plných portfoliových pozic nebo mohou být jmenováni do funkce státních ministrů bez odpovědnosti za portfolio. Předseda vlády může ministrům přidělit řadu rolí a odpovědností, které mohou vykonávat jako ministři nebo náměstci ministrů.

2.31 Více informací o fungování kabinetu a výborů kabinetu lze nalézt v kapitole 5. Informace o přidružených ministrech viz odstavce 2.35 - 2.40.

Přidružení ministři (Associate Ministers)

2.35 Předseda vlády může dopisem přidělit odpovědnost přidruženým ministrům. Přidružení ministři pomáhají ministrům portfolia při plnění úkolů týkajících se jejich portfolií. Veškeré zákonné pravomoci nebo funkce, které vykonávají jménem ministra portfolia, jsou vykonávány na základě působnosti oddílu 7 Ústavního zákona. Přidružení ministři jsou členy Výkonné rady a ve většině případů mají jiná ministerská portfolia sama o sobě. Přidružení ministři, ať už uvnitř nebo vně kabinetu, jsou vázáni zásadou kolektivní odpovědnosti (viz odstavce 5.24 - 5.31).

2.36 Kontrola nad portfoliem vždy spočívá na ministrovi „portfolia“ nebo „hlavním ministrovi“. Pokud je jmenován přidružený ministr na podporu ministra portfolia, musí hlavní ministr poskytnout formální dopis, který jasně stanoví roli přidruženého ministra v portfoliu, veškeré přenesené odpovědnosti a příslušná pracovní ujednání.

2.38 Přidružení ministři by měli věnovat zvláštní pozornost tomu, aby se vyhnuli veřejným prohlášením nebo iniciativám jakéhokoli druhu bez vědomí a souhlasu svého hlavního ministra. Dopis o delegování obecně stanoví parametry komunikace náměstka ministra s útvary. Přidružení ministři by měli zajistit dodržování parametrů.

Kabinet (Cabinet)

5.2 Kabinet je ústředním rozhodovacím orgánem vlády. Jedná se o kolektivní fórum pro ministry, kteří rozhodují o důležitých vládních otázkách a informují kolegy o záležitostech veřejného zájmu a kontroverzí.

5.3 Kabinet je ústředním bodem vládního systému Nového Zélandu. Je stanovena konvencí, nikoli zákonem. Zákonné pravomoci výkonné moci vykonávají osoby se statutárním oprávněním jednat (například generální guvernér, generální guvernér v radě nebo jednotliví ministři). V praxi však všechna důležitá rozhodnutí nebo opatření přijatá exekutivou nejprve projedná a kolektivně odsouhlasí kabinet.

5.4 Kabinet určuje a reguluje své vlastní postupy. Konečná rozhodnutí o postupech vlády spočívá na předsedovi vlády.

5.5 Kabinet zahrnuje ministry v kabinetu. Ministři mimo kabinet a podtajemníci parlamentu se však mohou se souhlasem předsedy vlády příležitostně zúčastnit kabinetu k projednání konkrétních bodů.

Výbory vlády (Cabinet Committees)

5.6 Výbory vlády poskytují fórum pro podrobné projednání a diskusi o otázkách před jejich předložení na vládu. K dispozici jsou úředníci, kteří jsou nápomocni ministrům, pokud si to výbor přeje. Téměř všechny záležitosti projednává nejprve jeden nebo více výborů vlády. Výjimkou z tohoto pravidla jsou návrhy a zprávy ministrů o zahraničních cestách.

5.7 Výbory kabinetu se obvykle zřizují buď podle tematických oblastí, jako je sociální politika, nebo podle funkcí v širokém spektru vládních činností, jako jsou výdaje a správa.

5.8 Výbory vlády odvozují své pravomoci od vlády. Všechna rozhodnutí výboru vlády jsou hlášena vládě k potvrzení a vláda si ponechává nejvyšší rozhodovací pravomoc. Rozhodnutí vládního výboru nabydou účinnosti až poté, co je vláda potvrdí (nebo pozmění) (kromě případů uvedených v odstavci 5.9).

Kabinet zvažuje všechna rozhodnutí výboru a často mění rozhodnutí výboru nebo žádá výbor, aby věc dále zvážil.

5.9 Kabinet nebo předseda vlády příležitostně povolí kabinetnímu výboru nebo určeným ministrům, aby měli „pravomoc jednat“ (tj. Pravomoc přijímat konečné rozhodnutí) u jasně definovaného bodu. Pokud výbor nebo určení ministři přijmou rozhodnutí s mocí jednat, lze o rozhodnutí rozhodnout okamžitě. O schválení pravomoci jednat se obvykle usiluje prostřednictvím ústního bodu v kabinetu (viz odstavce 5.51 - 5.53). Rozhodnutí přijatá kabinetním výborem, který je oprávněn jednat, se nahlásí kabinetu obvyklým způsobem. Při zmocňování k přijímání rozhodnutí určitou skupinou ministrů, kteří jsou v pravomoci jednat, může vláda požádat, aby ministři podali zprávu vládě.

5.10 Předseda vlády určuje strukturu výborů vlády a složení, předsedu a působnost každého výboru vlády s přihlédnutím k praktickým a politickým úvahám. Informace o aktuálním členství a působnosti vládních výborů jsou k dispozici na webových stránkách oddělení předsedy vlády a vlády.

Zásady rozhodování kabinetu

Položky ke zvážení kabinetem

5.11 Ministři by zpravidla měli předložit svým kolegům otázky, u nichž by si sami přáli konzultaci. Ministři by měli své kolegy informovat o záležitostech veřejného zájmu, důležitosti nebo kontroverze. V případě nejistoty ohledně typu potřebné úvahy by si ministři měli vyžádat radu od předsedy vlády nebo tajemníka vlády. Podobně by si oddělení měla vyžádat radu od kanceláře ministra portfolia nebo od úřadu vlády.

5.12 Kabinetu (prostřednictvím příslušného výboru) musí být předloženy následující záležitosti:

- a) významné politické problémy;
- b) kontroverzní záležitosti;
- c) návrhy, které ovlivňují finanční situaci vlády nebo důležité finanční závazky;
- d) návrhy, které mají vliv na ústavní uspořádání Nového Zélandu (viz bod 5.76);
- e) záležitosti týkající se vládního aparátu;
- f) dokumenty k projednání a veřejné konzultaci (před vydáním);
- g) zprávy věcné povahy týkající se vládní politiky nebo vládních agentur;
- h) návrhy zahrnující nové právní předpisy nebo předpisy (viz kapitola 7 a CabGuide);
- i) reakce vlády na doporučení vybraných výborů a zprávy právní komise (viz odstavce 7.21, 7.119 - 7.122 a CabGuide);
- j) záležitosti týkající se portfoliových zájmů řady ministrů (zejména tam, kde nelze dosáhnout dohody);
- k) významná zákonná rozhodnutí (viz odstavce 5.34 - 5.38);
- l) všechny jmenování kromě těch nejmenších (viz CabGuide);
- m) mezinárodní smlouvy (viz odstavce 5.77 - 5.80); a
- n) jakékoli návrhy na změnu ustanovení Kabinetního manuálu.

5.13 Záležitosti, které by obecně neměly být předkládány vládě, zahrnují:

- a) záležitosti týkající se každodenní správy portfolia, které byly delegovány na oddělení;
- b) provozní (jiné než politické) statutární funkce; nebo
- c) výkon zákonných rozhodovacích pravomocí (v rámci stávající politiky) týkajících se jednotlivců. Může být nicméně vhodné upozornit kabinet na položku spadající do tohoto seznamu, pokud je významná nebo pravděpodobně kontroverzní.

Konzultace

Portfoliové konzultace

5.14 Očekává se, že ministři před předložením dokumentů, které se zabývají významnými nebo potenciálně kontroverzními záležitostmi nebo ovlivňují zájmy portfolia ostatních ministrů, konzultují příslušné ministerské kolegy. Příspěvky, které neobsahují důkazy o tom, že proběhla příslušná konzultace, mohou být odloženy z konkrétního zasedání. Ministři jsou zejména povinni konzultovat:

- a) ministr financí ke všem návrhům na získání dalších zdrojů;
- b) ministr státních služeb o mechanismu vládních záležitostí;
- c) ministr zahraničních věcí ke všem návrhům týkajícím se mezinárodních smluv;
- d) ministra spravedlnosti ke všem návrhům ovlivňujícím ústavní uspořádání;
- e) generální prokurátor u všech návrhů vznášejících závažné právní problémy; a
- f) generální prokurátor nebo ministr odpovědný za závazky vyrovnání podle Waitangi, pokud existuje, u jakéhokoli návrhu s možnými dopady na stávající dohodu Waitangi¹.

Politické konzultace

5.16 V koaliční nebo menšinové vládě budou koaliční nebo podpůrní partneři pravděpodobně souhlasit s konkrétními konzultačními postupy, které mohou být schváleny vládou a zveřejněny v oběžnících Úřadu vlády. Ministři odpovídají za zajištění toho, aby konzultace probíhaly v souladu s jakoukoli koalici nebo dohodami o podpoře uzavřenými mezi politickými stranami.

5.17 Pečlivé plánování, dobrá víra a přístup „žádná překvapení“ jsou klíčem k tomu, aby opatření fungovala efektivně. Všichni ministři a vedoucí pracovníci musí být obeznámeni se současnými ujednáními a zajistit, aby měli zavedeny procesy pro jejich provádění. Řízení konzultačních procesů a dalších aspektů vztahů může nějakou dobu trvat. Ministři a úředníci by měli čas potřebný pro konzultaci zohlednit při plánování každé záležitosti.

5.18 Další podrobnosti o aktuálních koaličních nebo podpůrných dohodách lze najít v CabGuide a příslušné oběžníky Úřadu vlády, dostupné na webových stránkách Oddělení předsedy vlády a Kabinetu.

Kolektivní rozhodování a vládní agentury

5.33 Jakmile kabinet přijme rozhodnutí, zejména pokud jde o záležitost, na kterou mají agentury odlišné názory, je třeba, aby úředníci i ministři byli opatrní při komentování nebo prohlášeních k této záležitosti na veřejné scéně. Připomínky nebo prohlášení by měly odrážet skutečnost, že bylo učiněno

---

¹ „Smlouva ustavuje britského guvernéra Nového Zélandu, uznává maorské vlastnictví země a dává Maorům práva britských poddaných. Je proto považována za zakládající dokument Nového Zélandu a ospravedlnění vlády britské koruny nad touto zemí.“ https://cs.wikipedia.org/wiki/Smlouva_z_Waitangi
<https://nzhistory.govt.nz/politics/treaty/the-treaty-in-brief>

rozhodnutí kolektivní vlády. Od úředníků z oddělení nebo jiných agentur s odpovědností za politiku může být požadováno, aby veřejně komentovali (například na jednání vybraného výboru) dopad konkrétního rozhodnutí na oblast jejich působnosti. Je důležité, aby byly tyto komentáře formovány co nejpřesněji a nejneutrálněji.